

СРПСКИ ЈЕЗИК

ГРАМАТИКА, ПРАВОПИС, ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

УЏБЕНИК ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

ЂАКУ ЧЕТВРТАКУ

Језик твојих предака,
знатно је од давнина,
драгоценост је права,
јер и он је отаџбина.

Језик на којем ти мајка
отпева прве песме,
ма где те водио живот,
заборавити се не сме.

Мора се добро упознати
да би се заволело нешто,
зато матерњи језик
учи и користи вешто.

Пажљиво читај и памти
како се шта говори и пише,
што више знаш о свом језику,
твој је све више и више.

Д. И.

ВОДИЧ КРОЗ УЦБЕНИК

ПАЖЉИВО ПРОЧИТАЈ

ПРИМЕРИ

ЗАПАМТИ

КЉУЧНЕ РЕЧИ

ПИТАЊА И ЗАДАЦИ

ПОНОВИ

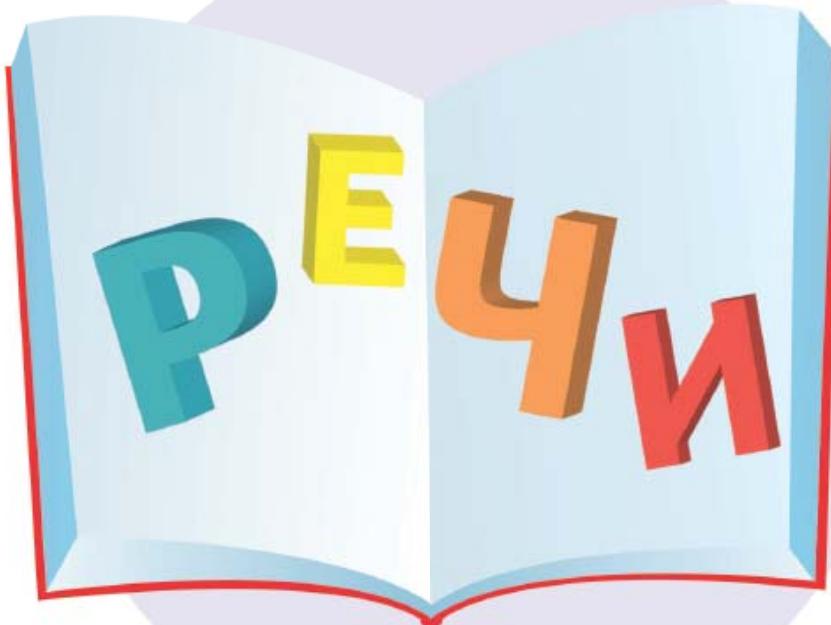
НАПИШИ

Додатно знање о граматичким правилима и правопису српског језика потражи у књигама:

1. *Правојис српског језика*, Матица српска, 2011. Нови Сад
2. *Занимљива грамашика*, Милан Шипка, Прометеј, 2010. Нови Сад

ОВО ЗНАМ

(поновимо)

ПРИДЕВИ...

именице **ЗАМЕНИЦЕ** бројеви **ГЛАГОЛИ**

ПОНОВИМО

1. Допуни реченице.

- Зовем се _____
(име и презиме)
- Место мог рођења је _____
(назив места)
- Недалеко од мог места налази се _____
(назив реке или планине)
- Великим почетним словом пишу се _____

2. Заокружи ДА или НЕ.

Реченица је скуп речи или само једна реч којом изражавамо своје мисли.

ДА НЕ

3. У сваки упиши одговарајући правописни (интерпункцијски) знак.

Шума је густа

Да ли си се уплашио

У њој је мрачно

Немој бежати

Шта ли то шушка

Хеј, чувај се

Не прети нам опасност

Зашто плачеш

4. Допуни реченице.

- Реченице по значењу могу бити _____

- Реченице по облику могу бити _____

5. Дату реченицу напиши у одричном облику.

Иван жели да игра кошарку. _____

6. Одрични облик дате реченице претвори у потврдни облик.

Лука се није вратио из позоришта.

7. За сваку реченицу састави питање на које ћеш добити дати одговор.

- Деда ми је купио лопту. _____
- Прочитao сам „Магареће године“. _____
- Канаринац је весело цвркутао. _____

8. Уочи грешке и правилно напиши реченице.

- Где си бијо на летовању? _____
- Далиси прочитала књигу? _____
- Данас немогу да идем у бијоскоп. _____
- Не ћу ићи на излет. _____
- Неразумем зашто нека деца неволе да читају књиге.

9. Заокружи слово испред реченица које су написане правилно.

- a) Другарица ми је рекла да сам не искрена.
- b) Дали су ми неисправну лампу.
- c) Дали си то намерно урадио?
- d) Јеси ли урадила домаћи задатак?

10. У следећим реченицама напиши две тачке и запете где је потребно.

Наташа Сања Милан и Зоран улазе у учионицу. На клупама су оловке гумице бојице фломастери свеске и књиге. Сутра ће бити приредба у школи. Позвани су родитељи браћа сестре бабе и деде.

11. Дате речи раздели на слогове.

вода — _____ марама — _____ учионица — _____
препливати — _____ препоручити — _____

ИМЕНИЦЕ (ПОНОВИМО)

1. Шта су именице? Напиши.

2. Попуни празна поља.

3. У следећим реченицама подвuci именице.

Рибар пеца рибу.

Цвеће је процветало у врту.

Девојчица прави дворац од песка.

У бакином дворишту има много кокошака, пилића и ћурака.

4. Испред сваке именице напиши по једну реч којом ћеш одредити њен род.

_____ цвет _____ кућа _____ село _____ учionица

_____ дрво _____ књига _____ кључ _____ маче

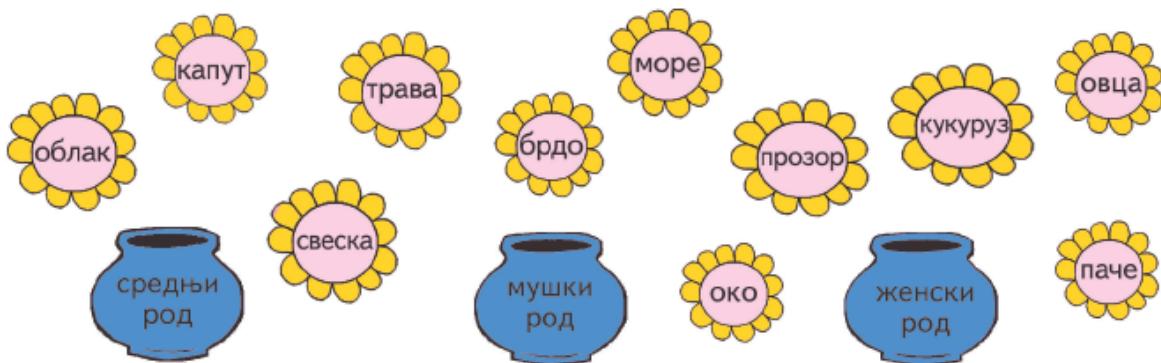
_____ телефон _____ срна _____ дете _____ мост

Уз именице мушких рода написана је реч _____.

Уз именице женских рода написана је реч _____.

Уз именице средњег рода написана је реч _____.

5. Спој линијом сваки цвет са одговарајућом вазом.

6. Одреди род и број датих именица уписујући знак + у одговарајућа поља.

ИМЕНИЦА	РОД ИМЕНИЦА			БРОЈ ИМЕНИЦА	
	мушки	женски	средњи	једнина	множина
писма					
столице					
сова					
громови					
облак					
дрво					

7. Дату реченицу напиши тако да све именице буду употребљене у множини.

Девојчица и дечак посматрају како голуб и сеница слеђу на кров куће.

8. На датим линијама напиши по неколико именица.

- Властите именице: _____
 - Заједничке именице: _____
 - Збирне именице: _____
 - Градивне именице: _____
-

9. У датим реченицама заокружжи збирне именице.

- У парку има много разноврсног дрвећа и цвећа.
 - Деца чисте парк и сакупљају опало лишће.
 - Вредни радници одвозе из парка сакупљено лишће, грање и пруће.
-

10. Допуни реченице градивним именицама.

- Моја торба је направљена од _____.
- За градњу куће тата је користио _____ и _____.
- Мама је умесила хлеб од пшеничног _____.

ПРИДЕВИ (ПОНОВИМО)

1. Заокружи ДА или НЕ.

Придеви су трородне речи. Они имају посебне, различите облике за сва три рода. Са именницом уз коју стоје слажу се у роду и броју.

да

HE

- ## 2. Подвуци придеве.

Уморно сунце тонуло је ка западу. Бакарно небо давало је чудесни сјај.

На небеском своду појавила се златна копрена. У сутонској тишини само се видео трептај уснулих звезда.

- ### 3. На линијама напиши неколико придева.

a) Описни придеви: _____

6) Присвојни придеви: _____

в) Градивни придови: _____

- 4. Допуни реченице придевима.**

• У _____ врту су процветале _____ руже.
(присвојни придев) (описни придев)

5. Одреди род и број придева који се налазе уз дате именице.

ПРИДЕВИ И ИМЕНИЦЕ	РОД ПРИДЕВА	БРОЈ ПРИДЕВА
плава кошуља		
раздрагани пачићи		
златни плодови		
расцветано дрво		

6. Придев зелени стави у одговарајући род и број и напиши поред именице.

_____ лист

_____ лишће

_____ ливада

_____ ливаде

_____ дугме

_____ дугмад

7. Напиши присвојне придеве који су изведени од следећих именица.

Марко – _____ Ана – _____ Урош – _____

Београд – _____ Шабац – _____ Ниш – _____

8. Од наведених градивних именица начини градивне придеве.

Иван је корачао по _____ плажи.
(песак)

Марија је купила _____ огрилицу.
(сребро)

Бака је плела _____ чарапе.
(вуна)

Деда је имао _____ штап.
(дрво)

9. Придеве у реченицама замени описним придевима супротног значења.

Мирјана има дугу коврџаву косу. _____

Добила сам од баке много крупних крушака и слатких јабука.

10. Састави и напиши неколико реченица у којима ћеш употребити описне, градивне и присвојне придеве.

ГЛАГОЛИ (ПОНОВИМО)

1. Допуни реченицу.

Глаголи су речи који означавају _____

2. Допуни реченице одговарајућим глаголима.

Ученици _____ на излету.
(радња)

Мина _____ у дворишту.
(стање)

Небо _____.
(збивање)

3. У следећем тексту подвучи све глаголе.

Потрчала је, запела је за нешто и пала. Осетила је страховит бол који је потиснуо страх. Лежала је испод пута. Мрак је убрзано падао, а она није могла да устане. Сузе су лиле низ Миленино уплашено лице. Тако је пала да је није могао видети ни пролазник, нити светла аутомобила која су повремено пролазила. Плакала је. Колено је крварило, рука је болела.

4. Заокружжи ДА или НЕ.

Глаголи се мењају по лицу и броју. У прошлом времену глаголи се мењају и по роду.

ДА НЕ

5. Истакнуте глаголе повежи са одговарајућим лицем у једнини и множини.

Ти певаш.

• 1. лице множине

Он трчи.

• 1. лице једнине

Оне певају.

• 2. лице множине

Ви свирате.

• 3. лице једнине

Ја читам.

• 2. лице једнине

Ми плешемо.

• 3. лице множине

6. Поред тачне тврђе надиши ДА, а поред нетачне тврђе напиши НЕ.

- Глаголима можемо означити оно шта се догодило у прошлости, шта се догађа сада и шта ће се тек догодити. ——
- Глаголи **свитати** и **севати** означавају радњу. ——
- Глаголи могу бити у потврданом и одричном облику. ——
- Речцу **не** пишемо одвојено од глагола, осим у случајевима: нећу, немој, немам и нисам. ——
- Будуће време означава радњу, стање или збивање који се дешавају у тренутку говорења о њима. ——
- Облик глагола се мења према лицу које врши радњу. ——

7. Попуни табелу. Напиши глагол **трчати** у прошлом, садашњем и будућем времену, по лицима и у оба броја.

ЈЕДНИНА	САДАШЊЕ ВРЕМЕ	ПРОШЛО ВРЕМЕ	БУДУЋЕ ВРЕМЕ
1. лице	Ја трчим.	Ја сам трчао.	Ја ћу трчати.
2. лице	Ти		
3. лице	Он		
	Она		
	Оно		
МНОЖИНА			
1. лице	Ми трчимо.	Ми смо трчали.	Ми ћемо трчати.
2. лице	Ви		
3. лице	Они		
	Оне		
	Она		

ЛИЧНЕ ЗАМЕНИЦЕ (ПОНОВИМО)

1. У датим реченицама заокружи личне заменице.

Да ли ћете ви учествовати на такмичењу?

Ми се припремамо за такмичење.

Она и ја свакодневно вежбамо.

Хоћеш ли и ти да нам се придружиш?

2. Повежи заменице са одговарајућим објашњењима, као што је започето.

Заменица ЈА •
Заменица ТИ •
Заменице ОН, ОНА, ОНО •
Заменица МИ •
Заменица ВИ •
Заменице ОНИ, ОНЕ, ОНА •

- упућује на лице са којим се говори (саговорник).
- упућује на саговорника са групом у којој се налази.
- упућују на лица која не учествују у разговору или на предмете о којима говоримо.
- упућује на лице које говори (говорник).
- упућују на лице које не учествује у разговору или на предмет о коме говоримо.

3. Напиши неколико реченица у којима ћеш употребити личне заменице за 3. лице једнине и 3. лице множине.

4. Заокружи ДА или НЕ.

Личне заменице упућују на поједина лица, а понекад и замењују њихова имена. ДА НЕ

Заменице ја и ти замењујемо заменицом ви. ДА НЕ

Заменице могу бити у једнини и множини. ДА НЕ

Заменица ти упућује не лице које говори. ДА НЕ

Личне заменице имају три лица једнине и три лица множине. ДА НЕ

5. Прочитај „Шалу“ и напиши која имена су замењена заменицама ја, ти, он.

ШАЛА

Лежали под храстом Нешо и Мијо. Нешо је дремао и заспао.
Наишао Војо.

— Шта ти то радиш? — упита Војо.

— Ја не радим ништа.

— А шта он ради?

— Он мени помаже.

Обојица се насмејаше тако гласно да пробудише Нешу.

6. Подвучене речи замени одговарајућим личним заменицима.

Дамир свира гитару.

Ивана свира клавир.

_____ свира гитару.

_____ свира клавир.

Ученици су ишли на излет.

Цвеће је било на прозору.

_____ су ишли на излет.

_____ је било на прозору

Марко и Никола играју кошарку.

Мама, сестра и ја беремо јабуке.

7. Прочитај реченице. Подвуци заменице и попуни табелу.

РЕЧЕНИЦЕ	БРОЈ ЗАМЕНИЦЕ	ЛИЦЕ ЗАМЕНИЦЕ
Она је нацртала цвет.		
Ти лепо свираш.		
Кад ви путујете?		
Ја сам прехлађена.		
Он је свирао.		
Ми ћемо то урадити.		

БРОЈЕВИ (ПОНОВИМО)

- У датом тексту подвуци бројеве и распореди их на одговарајуће место у табели.

Милан и Марија су ученици четвртог разреда. У њиховом одељењу има седамнаест дечака и дванаест девојчица. Њихово одељење је препознатљиво по наградама која су освојили на разним такмичењима. На такмичењу из математике учествовало је двадесет ученика. Према броју освојених бодова, ученица Марта је била прва, Иван је био други, а треће место равноправно су делили Милан и Марија. Ученици из овог одељења учествовали су на разним спортским такмичењима и освојили су пет златних медаља.

ОСНОВНИ БРОЈЕВИ	РЕДНИ БРОЈЕВИ
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

- Бројеве два и другој распореди на одговарајућа места у реченици.

_____ ученика седе у _____ клупи.

- Препиши реченице латиницом тако да бројеве напишеш словима.

Година има 12 месеци. _____

Сада је 7. месец у години. _____

- Састави и напиши две реченице. У првој реченици употреби основне бројеве. У другој реченици употреби редне бројеве.

a) _____

б) _____

ГРАМАТИКА

Весела девојчица сада вози црвени тротинет.

субјекатски скуп речи предикатски скуп речи објекатски скуп речи

ПРОМЕНЉИВЕ ВРСТЕ РЕЧИ

Променљиве врсте речи мењају свој облик.

ИМЕНИЦЕ

Књига се налази на полици.
Прочитала сам занимљиву **књигу**.

ПРИДЕВИ

У парку расте **високо** дрво.
На **високом** дрвету се налази гнездо.

Ја сам закаснила на такмичење.
Мени је данас рођендан.

ЗАМЕНИЦЕ

Моја сестра иде у **четврти** разред.
У **четвртом** разреду има много спортиста.

БРОЈЕВИ

Иван свира у школском оркестру.
Иван **је свирао** у школском оркестру.

ГЛАГОЛИ

Именице, придеви,
заменице, неки бројеви и
глаголи појављују се у више
облика, па се називају
променљивим речима.

НЕПРОМЕНЉИВЕ ВРСТЕ РЕЧИ

У наведеним реченицама истакнуте су речи које никада не мењају свој облик и зато се зову **непроменљиве речи**.

Гнездо се налази **на** дрвету.

Такмичари су **већ** стigli.

Напиши задатак, **па** иди у парк.

Бака је рекла да ће **данас** месити колаче.

Цвеће је посађено **иза** куће.

непроменљиве речи

РЕЧЕНИЦЕ ПО ЗНАЧЕЊУ И ПО ОБЛИКУ (поновимо)

1. Заокружи ДА или НЕ.

Искази у којима су речи сложене по правилима нашег језика и који чине смислену целину су реченице.

ДА НЕ

2. Прочитај реченице. У сваки упиши одговарајући правописни знак.

Ивана, хоћеш ли са мном у позориште

Баш ме је обрадовао твој позив

Коју представу ћемо гледати

На репертоару је представа „Успавана лепотица“

Да ли си је гледала

Нисам је гледала

Идемо

Молим те да пожуриш

3. По чему се наведене реченице међусобно разликују?

Реченице којима се неко о нечemu обавештава или које пружају неко обавештење називају се **обавештајне реченице**. На крају обавештајних реченица стављамо тачку.

Реченице помоћу којих постављамо разна питања су **упитне реченице**. На крају упитних реченица пишемо знак питања – упитник.

Реченице којима исказујемо заповест, захтев или молбу називају се **заповедним реченицама**. На крају заповедних реченица најчешће пишемо узвичник.

Реченице којима изражавамо јака осећања (љутњу, страх, радост) називају се **увичним реченицама**. На крају увичних реченица пишемо узвичник.

4. Напиши по једну обавештајну, упитну, узвичну и заповедну реченицу.

(обавештајна)

(упитна)

(увична)

(заповедна)

5. Допуни реченице.

На крају сваке реченице пишемо _____ знак.

Тачку пишемо на крају _____ реченице.

Узвичне и заповедне реченице завршавамо _____.

На крају упитне реченице пишемо _____.

6. Заокружи ДА или НЕ.

Обавештајне, упитне, узвичне и заповедне реченице могу бити у потврдном и одричном облику.

ДА НЕ

7. Црвеном бојицом заокружи потврдне реченице. Одричне реченице заокружи плавом бојицом.

Мирко иде у биоскоп.

Не затварај врата!

Мирко не иде у биоскоп.

Да ли си био у школи?

Затвори врата!

Зашто ниси био у школи?

8. Одреди значење и облик датих реченица.

РЕЧЕНИЦЕ	ЗНАЧЕЊЕ	ОБЛИК
Јели смо слатке јабуке.		
Зар нису прскане?		
Баш су укусне!		
Не једемо прскано воће.		

реченице по значењу и облику

РЕЧЕНИЧНИ ЧЛАНОВИ

1. Прочитај текст и подвуци све реченице које се састоје од две речи.

ЈЕСЕН

Дошла је јесен и поскидала лишће са дрвећа. Увело и сасушене, опало је и прекрило травњаке и стазе. Киша пада. Небо је тмурно. Ветар дува. Дрвеће је оголело. Само један листић трепери, као да моли да се спусти на земљу. Јак ветар је дунуо, затресао грану, откинуо листић и однео га. Гране се њишу. Изнад голог дрвећа круже вране. Оне непрекидно гракћу. Ето, то је јесен.

Наведени текст садржи кратке и дуге реченице. Свака реченица има одређене делове, које називамо **реченичним члановима**. Главни делови (чланови) реченице су **субјекат** и **предикат**. Осим субјекта и предиката, у реченици постоје и други чланови о којима ћеш учити ове школске године. Реченице које се састоје само од субјекта и предиката су **просте непроширене реченице**.

Киша пада.

субјекат предикат

Дрвеће је оголело.

субјекат предикат

Гране се њишу.

субјекат предикат

Субјекат је главна реч у реченици која означава вршиоца радње или носиоца стања и збивања. Предикатом се саопштава шта неко ради, у каквом је неко (или нешто) стању и шта се дешава (збива).

2. Одреди субјекат и предикат у датој реченици. Субјекат подвуци једном линијом, а предикат заокружи.

- Ситна киша непрекидно пада.

Која реч стоји уз субјекат, а која уз предикат? Наведи их.

Којој врсти речи припада субјекат? _____

Којој врсти речи припада предикат? _____

Реченице које поред субјекта и предиката имају и друге реченичне делове су **просте проширене реченице**. У проширеним реченицама речи се групишу око субјекта и око предиката.

реченични чланови

СУБЈЕКАТ

1. Испод сваке слике напише по једну реченицу и одговори на питања.

Шта ради дечак? _____

Ко врши радњу? _____

Шта раде овце? _____

Ко врши радњу? _____

Истакнute речи у датим реченицама су субјекти.

Дарко шутира лопту.

Ми се играмо гуменом лоптом.

Они су отишли у позориште.

Лука иде на такмичење из математике.

Деда се одмара поред бистрог потока.

Ја једем белу чоколаду.

Којој врсти речи припадају истакнуте речи?

У служби субјекта су именице и заменице. У наведеним реченицама именице су: **Дарко, Лука и деда**. Заменице су: **ми, он и ја**.

2. Уочи субјекте у датим реченицама.

Капут је окачен на вешалицу у ормару.

Црни кожни капут је окачен на вешалицу у ормару.

Од колико речи се састоји субјекат у првој реченици? _____

Од колико речи се састоји субјекат у другој реченици? _____

У служби субјекта може бити једна реч или више речи.

Субјектом се исказује вршилац радње, носилац стања или збивања.

Пronалазимо га одговором на питање КО?. У служби субјекта су најчешће именице и заменице или скупови речи са именицама.

3. У датим реченицама заокружи субјекте.

Ученици се спремају за такмичење.

Киша пада по цео дан.

Ана и Марта певају у школском хору.

Марко пеца рибу.

4. Допуни реченице одговарајућим субјектима.

_____ су скакутале по дрвећу.

У парку су се играли _____.

_____ иду на излет.

Сутра ће _____ и _____ отпотовати на море.

_____ и _____ свирају клавир.

Субјекат се у реченици обично налази на почетку, али може стајати и на другим местима у оквиру реченице. Субјекат може да буде једна реч или више речи.

Субјекат не мора увек бити исказан у реченици. Он може бити изостављен, али се подразумева. Откривамо га према глаголском лицу.

Цртам расцветалу воћку. → **односи се на 1. лице једнине**
ја

Читала је занимљиву књигу. → **односи се на 3. лице једнине**
она

Пливали су све даље и даље. → **односи се на 3. лице множине**
они

Путоваћемо новим аутобусом. → **односи се на 1. лице множине**
ми

субјекат

ПРЕДИКАТ

1. Заокружи ДА или НЕ.

Предикат и субјекат су главни делови (чланови) реченице.

ДА НЕ

У следећим реченицама предикат је обележен словом П, а субјекат словом С.

С П
Мира чита.

С П
Бака спава.

С П
Ветар дува.
збивање (дувати)

Речи: читати, спавати и дувати су глаголи.

У наведеним реченицама глаголи су у служби предиката.

Предикатом се у реченици казује радња коју неко врши, у каквом је неко (или нешто) стању и шта се дешава (збива). Предикат нам саопштава шта ради вршилац радње (субјекат). Проналазимо га одговором на питање ШТА?. Службу предиката у реченици имају глаголи.

Предикат који је сачињен само од глагола назива се глаголски предикат. Глаголски предикат се састоји од глагола у личном глаголском облику који се слаже са субјектом у лицу, броју и роду.

Ја певам. Он је певао. Ми ћемо певати.

2. У датој реченици подвуци предикат.

• Марко тренира кошарку.

Шта ради Марко? _____

Која врста речи се налази у служби предиката? _____

У служби предиката налази се глагол (тренира, тренирати) у личном глаголском облику у 3. лицу једнине и у садашњем времену.

3. Прочитај реченице и уочи које речи су истакнуте. Истакнуте речи у реченицама су предикати.

1. Лена **свира**. 2. Лена **је** јуче **свирила**. 3. Лена **ће** сутра **свирати**.

У првој реченици службу предиката врши глагол у садашњем времену.

У другој реченици службу предиката врши глагол у прошлом времену.

У трећој реченици службу предиката врши глагол у будућем времену.

Од колико речи се састоји предикат у првој реченици? _____

Од колико речи се састоји предикат у другој реченици? _____

Од колико речи се састоји предикат у трећој реченици? _____

Ако у реченици службу предиката врши глагол у прошлом и будућем времену, он се састоји од две речи. У реченици могу да буду и неке друге речи које се налазе између делова предиката.

4. Подвуци предикате у датим реченицама.

Марко је уторком превозио песак на градилиште.

Мара ће за неколико дана полагати испит из математике.

- Којој врсти речи припадају предикати у наведеним реченицама? Напиши.

5. Напише реченице у којима ћеш употребити глаголски предикат:

а) у трећем лицу једнине прошлог времена;

б) у другом лицу множине будућег времена;

в) у првом лицу множине садашњег времена.

предикат

ОБЈЕКАТ

1. Шта је приказано на сликама?

Ана негује **цвеће**.

Иван мази **мачка**.

Мама меси **хлеб**.

На slikama je prikazano nekoliko osoba koje obavljaju određenu radnju. Svaka od tih radnji ispoljava se na nekom predmetu ili biću. Vrшилац radnje je subjekat.

2. Допуни реченице.

- Речи: Ана, Иван и мама су _____. Оне врше
(врсте речи)
службу _____ у реченицама.
- Речи: негује, мази и меси су _____. Они врше
(врсте речи)
службу _____ у реченицама.

Преостале речи у наведеним реченицама су: **цвеће, мачка и хлеб**.
Оне допуњавају глаголе и означавају на коме или чему се врши радња.
Субјекат врши радњу на објекту.

Реч у реченици која допуњује глагол и означава на коме или чему се врши радња називамо **објекат**. При одређивању објекта користимо питања КОГА? и ШТА?. Службу објекта најчешће врше именице. Објекат може бити исказан једном речју или скупом речи.

Мара једе чоколаду.
субјекат предикат објекат
(једна реч)

Мара једе **белу чоколаду.**
субјекат предикат
објекат
(скуп речи)

објекат

3. Спој линијом сваки глагол са одговарајућим објектом као што је започето.

Бака меси	цвеће.
Деда фарба	миша.
Маја чита	столице.
Мачка лови	јабуку.
Ана једе	хлеб.
Мама залива	књигу.

4. Наведи што више објеката уз глагол ЧИТАТИ.

ЧИТАТИ: причу, оглас, записник, _____

5. Смисли и напиши реченице у којима ће службу објекта вршити следеће именице.

учионица _____

клупа _____

ученици _____

задатак _____

6. Заокружи објекте у датим реченицама.

Милан је насликао кућу.

Тата је офарбао ограду нашег дворишта.

Пажљиво посматрам слике из албума.

Мама је опрала велике прозоре.

7. Допуни реченице одговарајућим објектом.

Другарице причају о _____

Брат и сестра су купили _____

ПРИЛОШКЕ ОДРЕДБЕ ЗА ВРЕМЕ, МЕСТО И НАЧИН

- 1. Прочитај дати текст и подвуци речи којима су исказани време, место и начин вршења појединих радњи.

ВЕЧЕ

На земљу се спустило тихо и пријатно вече. Тама је изненада покрила куће и дрвеће. Звезде су се ноћас осуле по небу, а иза удаљених брда лагано се појавио пун Месец. Његов насмејан лик весело плови по небу и сада сипа паучинасту мрежу на поља, бруда и шумовите брежуљке. Долином упорно вијуга сањива река која свакодневно пресеца плодна поља, пробија се кроз густе врбаке и нечујно тече. На једном месту чини велики лук, приближава се високом брегу, умива му подножје и полако се удаљује.

- 2. Одговори на питања.

Где се спустило тихо и пријатно вече? _____

Како је тама покрила куће и дрвеће? _____

Када су се звезде осуле по небу? _____

Речи **на земљу** казују место где се спустило тихо и пријатно вече.

Речју **изненада** одређен је начин вршења радње.

Реч **ноћас** означава време када се врши радња.

Глаголски додаци који одређују време, место и начин вршења радње називају се **прилошке одредбе**. Чине их једна или више речи.

Прилошка одредба за време одређује време вршења глаголске радње и добија се одговором на питање **КАДА?**

Прилошка одредба за начин одређује начин вршења глаголске радње и добија се одговором на питање **КАКО?**

Прилошка одредба за место одређује место вршења глаголске радње и добија се одговором на питања **ГДЕ?, КУДА?**

прилошке одредбе

Када?

Данас је веверица **весело** скакутала **по дрвету**.

време

Како?

начин

Где?

место

Реч **данас** означава време када се врши радња.

Реч **весело** означава начин вршења радње.

Речи **по дрвету** означавају место где се врши радња.

3. У следећој реченици подвуци речи којеказују место, време и начин вршења радње.

- Јутрос су у гнезду птићи тужно цвркутали.

Место вршења радње је _____.

Време вршења радње је _____.

Начин вршења радње је _____.

4. Допуни реченице прилошким одредбама за место, време и начин.

Веверица на _____ грицка орахе.
(место)

Зечићи су _____ скакутали по зеленој ливади.
(време)

Птичице су _____ цвркутале на расцветалом дрвету.
(начин)

_____ је Ана _____ певала _____.
(време) (начин) (место)

5. Састави и напиши реченицу у којој ћеш употребити и ове речи: **у дворишту, сваког дана, весело**.

6. Прошири реченице прилошким одредбама за место, време и начин.

Ема залива цвеће. _____

Лука свира гитару. _____

АТРИБУТ

1. Прочитај дате стихове и уочи које су речи истакнуте. Шта нам казују те речи? Уз коју врсту речи оне стоје? Наведи их.

ЗИМА

Сва је природа обукла бело:
питоме долине и горди брег;
и једна грлица мала
у свом гнезду задрхтала.
Пао је први снег.

(Д. Васиљев)

Истакнуте речи су: _____

Реч **питоме** ближе одређује какве су долине.

Реч **горди** казује какав је брег.

Реч **једна** казује колико има грлица.

Реч **мала** означава величину грлице.

Реч **свом** објашњава у чијем је гнезду грлица.

Реч **први** одређује који је снег по реду.

Истакнуте речи стоје уз именице и ближе их одређују по особини, припадности и количини. Те речи су именички додаци које називамо **атрибути**. Службу атрибута најчешће врше придеви, заменице и бројеви. Он се може састојати од једне речи или скупа речи. Атрибут одговара на питања КАКАВ?, ЧИЈИ?, ОД ЧЕГА?.

Какав?

Снажан ветар је у нашем врту поломио три брезе.
(особина)

Чијем?

Снажан ветар је у нашем врту поломио три брезе.
(припадност)

Колико?

Снажан ветар је у нашем врту поломио три брезе.
(количина)

2. Пажљиво прочитај реченицу и заокружи речи које се налазе у служби атрибута.

- Плашљиви и весели зечеви грицкали су једну велику шаргарепу.

атрибут

3. Допуни реченице одговарајућим атрибутима.

- _____ лептир је слетео на _____ цвет.
- Брат је имао неколико _____ кликера.
- _____ мрав је носио на леђима _____ терет.
- Пастир је узео _____ фрулу и тихо засвирао.

4. Подвуци атрибуте у следећим реченицама.

Моју собу су обасјали сунчеви зраци.

Жуто и опало лишће је покрило њихову стазу.

Ани је додељена трећа награда.

Бака је имала један стари музички уређај.

Брзи планински поточић протиче кроз дедину шуму.

Мирисне жуте дуње се лагано љуљушкају на танкој гранчици.

Милан је поклонио другу девет кликера.

5. Дате реченице прошири атрибутима.

Дечак је шутирао лопту. _____

Лопта је одлетела преко ограде. _____

6. У датим пословицама заокружки атрибуте.

У ратара црне руке, а бела погача.

Лако је туђом руком за врело гвожђе ухватити.

7. Смисли и напиши две реченице које ће садржавати субјекат, предикат, објекат и атрибут.

РЕЧИ И ГРУПЕ РЕЧИ У РЕЧЕНИЦИ

1. У датим реченицама одреди субјекат и предикат. Субјекат подвуци, а предикат заокружи.

Мира свира.

Тата пеца.

Бака кува.

Од колико речи се састоји свака реченица? _____

Од колико речи се састоји субјекат? _____

Од колико речи се састоји предикат? _____

2. Од колико речи се састоје следеће реченице? По чему се оне разликују од претходних реченица?

Мира свира клавир.

субјекат
предикат
објекат

Тата пеца рибу.

субјекат
предикат
објекат

3. Допуни реченице.

Реченице које се састоје само од субјекта и предиката називамо

Реченице које поред субјекта и предиката имају и друге реченичне делове називамо

4. Прочитај дату реченицу и обрати пажњу на истакнуте и подвучене речи. Којој врсти речи оне припадају? Коју службу врше у реченици?

- Мајина бака меси и пече ражани хлеб.

Истакнуте речи су именице. Именица бака врши службу субјекта, а именица хлеб врши службу објекта.

Глаголи меси и пече врше службу предиката.

Пошто именице могу бити у служби субјекта или објекта, тако и атрибути могу чинити групу речи у служби субјекта или групу речи које врше службу објекта.

5. Одреди службу истакнутих речи у реченицама. Спој линијама.

Са реке је дувао ветар .	• предикат
Пре подне је одржано такмичење .	• субјекат
Такмичари су се окупили на кеју .	• објекат
Девојчице су брзо трчале.	• прилошка одредба за време
Дечаци су navијали .	• прилошка одредба за место
Сви учесници су добили дипломе .	• прилошка одредба за начин

У датој реченици могу се издвојити две групе речи. У првом делу атрибут је у групи речи са субјектом, а у другом делу је у групи са објектом.

Атрибут стоји уз именницу и заједно са њом гради субјекат.

Атрибут стоји уз именницу и заједно са њом гради објекат.

6. Прочитај дате реченице. У свакој реченици заокружи групу речи које чине субјекат. Подвуци групу речи које чине објекат.

Гумена лопта је пробушена.

Ана вози црвени тротинет.

Храстове и букове гране се ломе под теретом белог, снежног покривача.

Свака реченица се састоји од одређених делова који се називају **реченични чланови**. Они имају одговарајућу службу у реченици. У проширеним реченицама речи се групишу око субјекта и око предиката. Уз субјекат стоји атрибут, а уз предикат стоји објекат и прилошке одредбе за време, место и начин.

7. Прочитај дату реченицу. Изнад сваке речи напиши почетно слово врсте речи. Именицу обележи словом И, прилев словом П, а глагол словом Г. Коју службу врше у реченици?

Вредна девојчица пажљиво чита књигу.

атрибут субјекат прилошка одредба за начин предикат објекат

СУБЈЕКАТСКИ СКУП

- атрибут
- субјекат

ПРЕДИКАТСКИ СКУП

- предикат
- прилошка одредба
- објекат

Речи које допуњују субјекат и казују нешто више о њему, заједно са њим чине **субјекатски скуп речи**.

Предикатски скуп речи у реченици чини предикат са речима које га допуњују и више говоре о њему.

8. Из дате реченице издвој и препиши субјекатски и предикатски скуп речи.

- У подножју планине, некад давно, расла је чета сунцокрета.

Субјекатски скуп _____.

Предикатски скуп _____.

9. Одреди службу речи у реченици.

Радознали Месец ноћас лагано скочи на Земљу.

_____ _____ _____ _____ _____ _____

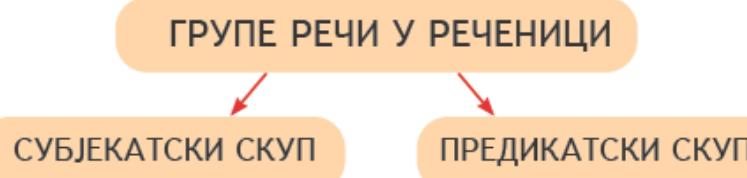
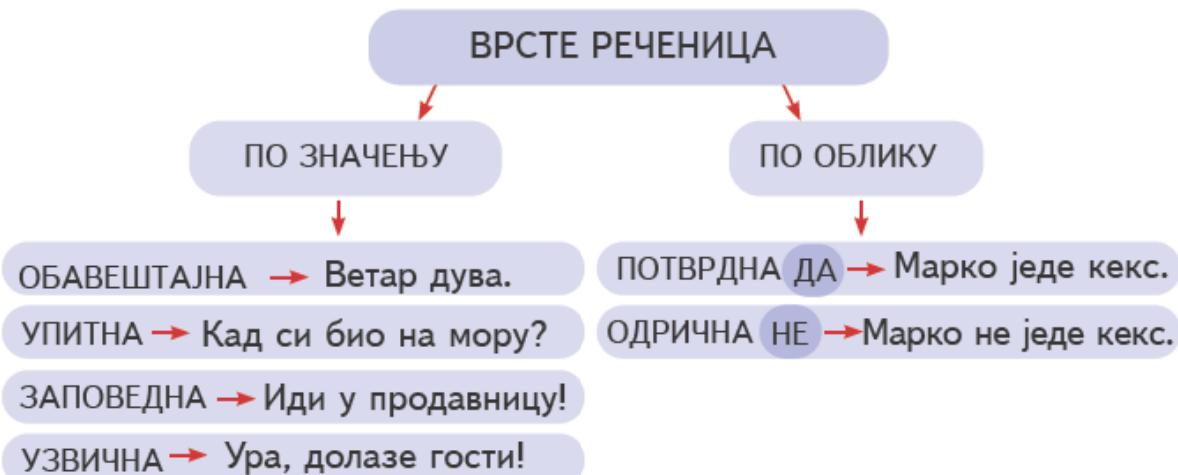
10. Дату реченицу прошири тако што ћеш субјекту додати атрибут, а предикату објекат и прилошку одредбу за место.

Ученици читају. _____

речи и групе речи у реченици

ПОДСЕТИ СЕ

Речи које допуњују субјекат и казују нешто више о њему, заједно са субјектом чине субјекатски скуп речи.

Предикатски скуп речи у реченици чини предикат са речима које га допуњују и више говоре о њему.

ПРИЛОШКЕ ОДРЕДБЕ ЗА:

МЕСТО

ВРЕМЕ

НАЧИН

ПРАВОПИС

ПРАВИЛНО

Црвенкапа
Мали Принц
Трнова Ружица
Пипи Дуга Чарапа
Ружно Паче

НЕПРАВИЛНО

црвенкапа
Мали принц
трнова Ружица
пипи Дуга Чарапа
Ружно паче

УПРАВНИ И НЕУПРАВНИ ГОВОР (поновимо)

- Заокружи ДА или НЕ.

Туђе речи написане тачно онако како их је неко изговорио називају се управни говор.

ДА

НЕ

- Допуни реченицу.

Управни говор обележавамо знацима _____.

- Препиши дату реченицу тако што ћеш управни говор написати на други начин.

Ана је рекла: „Пчелице лете с цвета на цвет“.

- Следећу реченицу напиши у управном говору на два начина.

Мајка је обећала својој деци да ће их водити на излет.

1. _____

2. _____

- Црвеном бојицом подвуци пишчеве речи.

Ивана је изјавила: „Данас сам била у позоришту“.

„Данас сам била у позоришту“, изјавила је Ивана.

- Следећи текст напиши у управном говору.

Бојан је упитао Сашу зашто касни на утакмицу.
Он му је одговорио да је био застој у саобраћају.
Бојан је прихватио образложение, али је рекао да се договор мора поштовати.

7. Препиши басну тако да управни говор напишеш неуправним говором.

ДВА ЈАРЦА

Преко дубоког потока наместили људи брвно. Срела се на брвну два јарца.

— Склони се! — викну један.
— Склони се ти, ја нећу! — рече други.
— Е, да видимо ко ће се склонити! — рече први и сави рогове спреман за битку.

И други се исто тако нарогуши.

Грунуше роговима један на другог и оба падоше у воду.

Доситеј Обрадовић

8. Поред тачне тврђе напиши слово Т, а поред нетачне тврђе слово Н.

- Речи којима се означава ко говори или коме припада управни говор називају се пишчеве речи. —
- Уместо наводника управни говор се понекад у књижевним текстовима обележава цртом (—). —
- За издавање управног говора од пишчевих речи користимо тачку. —
- Неуправни говор је препричани управни говор. —
- Када у управном говору користимо упитник или узвичник, ови правописни знаци се пишу унутар наводника. —
- У другом моделу, управни говор почињемо малим словом. —
- У првом моделу управног говора, после пишчевих речи пишемо две тачке. —

управни и неуправни говор

УПРАВНИ ГОВОР

Прочитај одломак из приче „Босоноги и небо“ и заокружжи управни говор.

Мама је плакала:

— Казала сам да се не дружите с Босоногим.

Ујутро се Босоноги прикрао нашем прозору, само на толико да нам каже:

— Замислите, децо, одмах иза оног брда, испред кога су нас стигли, било је оно брдо, оно на коме сам пољубио небо.

— Их, штета! — рекао је брат разочарано.

Поподне смо кренули на море. Било је на свом месту. Помислио сам да нас је Босоноги слагао и да није запалио море. Али, брат је мислио другачије.

— Питаћемо оца — рекао је — мени се чини да има неколико мора.

— Тата, да ли има више мора или само једно?

— Има много мора, а не само једно — рекао је отац.

— Ето, видиш! Босоноги је запалио једно море, то није ово, он је запалио неко друго море.

Поверење у Босоногог је опет било враћено и ми смо, при крају летовања, једва чекали да одемо кући и да кренемо с њим да пољубимо небо.

(Одломак из приче „Босоноги и небо“, Б. Црнчевић)

У датом одломку писац нам преноси разговор између неколико особа. Тадиј разговор је представљен управним говором. У прошлој школској години учили смо о првом и другом моделу управног говора, а ове школске године учимо о трећем моделу управног говора.

У наведеним примерима приказана су три модела писања управног говора који се налазе у причи „Босоноги и небо“.

1. модел

Мама је плакала: „Казала сам да се не дружите са Босоногим“.

↑
пишчеве речи

↑
управни говор

2. модел

„Их, штета!“, рекао је брат разочарано.

↑
управни говор

↑
пишчеве речи

У датом примеру представљен је трећи модел управног говора.

3. модел

„Питаћемо оца“, рекао је, „мени се чини да има неколико мора“.

управни говор пишчеве речи управни говор

У трећем моделу управни говор се прекида пишчевим речима.

„—————“, —————, „—————“.

управни говор пишчеве речи управни говор

Управни говор је обележен наводницима и прекинут пишчевим речима. Пишчеве речи којима се прекида управни говор одвајају се запетама.

Туђе речи написане тачно онако како их је неко изговорио називају се **управни говор**. Управни говор обележавамо знацима који се називају наводници („“).

Речи којима се означава ко говори или коме припада управни говор називају се **пишчеве речи**. За издавање управног говора од пишчевих речи, поред наводника („“), користимо две тачке (:) и запету (,).

Уместо наводника („“), управни говор се понекад у књижевним текстовима обележава цртом (—).

У твојој читанци на страни 59. налази се текст „Прва љубав“, одломак из „Аутобиографије“ Б. Нушића. Прочитај текст, пронађи и заокружи управни говор који је написан по трећем моделу.

управни говор

ПИСАЊЕ ИМЕНА СТАНОВНИКА ДРЖАВА И НАСЕЉА

Погледај географску карту Републике Србије и откриј са којим државама се граничи. Како се зову становници тих држава?

Државе са којима се граничи Република Србија су: Хрватска, Мађарска, Румунија, Бугарска, Северна Македонија, Албанија, Црна Гора, Босна и Херцеговина.

1. Попуни табелу као што је започето.

НАЗИВИ ДРЖАВА	НАРОД	ИМЕНА СТАНОВНИКА
Србија	Срби	Србин и Српкиња
Мађарска		
Румунија		
Бугарска	Бугари	
Хрватска		
Црна Гора		
Албанија		

У датим примерима се налазе имена неколико насеља и њихових становника. Уочи како се пишу.

НАСЕЉЕ	ИМЕНА СТАНОВНИКА
Београд	Београђани (Београђанка, Београђанин)
Вршац	Вршчани (Вршчанка, Вршчанин)
Краљево	Краљевчани (Краљевчанка, Краљевчанин)
Ужице	Ужичани (Ужичанка, Ужичанин)
Суботица	Суботичани (Суботичанка, Суботичанин)
Пазова	Пазовчани (Пазовчанка, Пазовчанин)
Гружа	Гружани (Гружанка, Гружанин)

Имена становника држава и насеља пишу се великим почетним словом.
Ако се име насеља састоји од две или више речи, име становника пише се као једна реч.

ГРАД	ИМЕ СТАНОВНИКА
Нови Сад	Новосађани (Новосађанка, Новосађанин)
Нови Пазар	Новопазарци (Новопазарка, Новопазарац)
Бања Лука	Бањалучани (Бањалучанка, Бањалучанин)

2. Напиши назив места у коме живиш. _____

- Напиши имена становника свога места.

3. Напиши име насеља које је најближе месту у којем живиш. Напиши имена становника тог насеља.

4. Допуни реченице именима становника који живе у наведеним насељима и државама.

У Зрењанину живе _____

У Нишу живе _____

У Белој Паланци живе _____

У Грчкој _____

У Аустрији живе _____

5. Допуни реченице одговарајућим именима насеља.

Петар је Панчевац. Он живи у _____.

Ана је Пиротанка. Она живи у _____.

Никола је Пожаревљанин. _____.

писање имена држава и становника насеља

ПИСАЊЕ НАЗИВА УЛИЦА И ТРГОВА

1. Прочитај дати текст и заокружки имена улица и тргова.

Ана живи у Вршцу. Станује у Улици Светозара Милетића. Њена другарица Јана станује у Његошевој улици. Свакодневно се састају на Тргу ослобођења и одлазе у шетњу Улицом липа. Често дођу и до Трга Николе Тесле. Оне су ученице четвртог разреда основне школе. Њихова школа се налази у Булевару цара Лазара.

Прочитај називе улица и тргова и уочи како се пишу. Каквим словом се пише прва реч у њиховом називу?

Трг револуције

Улица
српских владара

Студентски трг

Улица Доситеја
Обрадовића

Улица платана

Улица
Вука Караџића

Дунавски кеј

Улица
краља Петра

Трг
Николе Тесле

Булевар Михаила
Пупина

Балканска
улица

Цветни трг

У називима улица и тргова прва реч се пише великом почетним словом. Великом почетним словом пишу се и властите именице које се налазе у вишечланим називима улица и тргова.

2. Напиши назив улице у којој станујеш. _____

У којој улици се налази твоја школа? _____

3. Напиши правилно, писаним словима, називе следећих улица и тргова.

УЛИЦА ЂУРЕ ЈАКШИЋА _____

СРЕМСКА УЛИЦА _____

УЛИЦА КРАЉА МИЛУТИНА _____

ТРГ ЖРТАВА ФАШИЗМА _____

БУЛЕВАР ВОЈВОДЕ ПУТНИКА _____

ТРГ БРАНКА РАДИЧЕВИЋА _____

4. Препиши дати текст писаним словима латинице, поштујући правописна правила.

иvana станује у улици бранка ћопића у бачкој паланци са братом иваном често обилази баку мару која станује у фрушкогорској улици њихов ујак никола станује на дунавском кеју

5. Подвуци називе улица и тргова чији су називи неправилно написани.
Исправи грешке и напиши их правилно.

улица Војводе Путника

Обилићев венац

Трг Николе пашића

Трг Републике

Улица Цара душанова

Ресавска улица

Трг Димитрије Туцовића

скадарска улица

Улица господар Јованова

6. Заокружи ДА или НЕ.

Ако се назив улице састоји од више речи, великим почетним словом пишемо прву реч и све властите именице које се налазе у називу.

ДА

НЕ

писање назива улица и тргова

ПИСАЊЕ ИМЕНА ИЗ УМЕТНИЧКИХ ДЕЛА

1. На која књижевна дела те асоцирају дате слике?
Спој слике са именима ликова из књижевних дела.

Пипи Дуга Чарапа

Баш-Челик

Ружно Паче

Мали Принц

Црвенкапа

Трнова Ружица

Бела Грива

2. Заокружи Да или НЕ.

Властита имена ликова из књижевних дела могу да се састоје од једне или више речи.

ДА

НЕ

Имена ликова из уметничких дела пишу се великом почетним словом.
Великом почетним словом пишу се и остале речи које се користе као властито име.

3. Напиши правилно имена ликова из књижевних дела.

мајка јевросима _____

краљевић марко _____

хајдук вељко _____

.....

4. Заокружи слова која се налазе испред имена која су тачно написана.

а) Деда мраз

а) Снешко белић

а) Пипи дуга Чарапа

б) Деда Мраз

б) снешко Белић

б) Пипи Дуга Чарапа

в) деда Мраз

в) Снешко Белић

в) Пипи Дуга чарапа

.....

5. Који су твоји омиљени ликови из прочитаних књижевних дела? Напиши њихова имена.

.....

6. Који су твоји омиљени ликови из цртаних филмова? Напиши њихова имена.

.....

7. У твојој читанци се налази прича „Два мраза“ коју је написао Лав Николајевич Толстој. Прочитај причу и напиши правилно имена ликова из дате приче.

8. Који лик је представљен у датом тексту? Напиши његово име.

Тада се млади лабуд застиде од радости; сакри главу под крило, и сам не знађеше шта се с њим дешава; био је превише срећан, али не и охол, јер добро срце никад није охоло; мислио је о томе како су га гонили и ругали му се, а сад је слушао како сви говоре да је најлепши међу овим лепим птицама.

писање назива из уметничких дела

ПИСАЊЕ УСТАЉЕНИХ И ПОСЕБНО НАДЕНУТИХ ИМЕНА ЖИВОТИЊА

1. Прочитај следећи текст и подвуци имена животиња. Уочи каквим словом се пишу та имена.

МАЈИНИ ЉУБИМЦИ

Маја воли животиње. Код баке на селу има неколико својих љубимаца. Свим животињама је наденула име. Њени љубимци се међусобно друже. Пас Пеги и мачак Мрвица заједно се играју пингпонг лоптицом. Кокошка Пирка и петао Лаки шире крила и чепркају по бакином дворишту. Канаринац Кики и папагај Аки имају заједнички кавез и истовремено се оглашавају када су гладни или жедни. Мајин љубимац је и корњача Жељка која се налази у бакином дворишту.

2. Напиши имена свих животиња која се помињу у датом тексту.
-

3. Смисли и напиши име за сваку наведену животињу.

овца

крава

коњ

зец

јеж

Наша народна књижевност пуна је песама, прича и легенди на основу којих сазнајемо о разним догађајима, о животу и раду значајних људи из прошлости. Један од наших најомиљенијих народних јунака је Краљевић Марко. У многим песмама је опеван као заштитник сиротих и немоћних, као борац за слободу, као веран друг и правичан човек. Његов верни пратилац је коњ Шарац.

Славни коњи из наше народне књижевности су: Шарац, Јабучило, Зеленко, Ђдрагин... Покушај да сазнаш којим јунацима су припадали коњи наведених имена.

Великим почетним словом пишу се устаљена и посебно наденута имена животиња.

устаљена и посебно наденута имена

ПИСАЊЕ ИМЕНА ИСТОРИЈСКИХ ДОГАЂАЈА И ЛИЧНОСТИ

У датим примерима се налазе имена неколико историјских догађаја и личности. Прочитај их и уочи како се правилно пишу имена истих.

ИСТОРИЈСКИ ДОГАЂАЈИ

- Први српски устанак
- Други српски устанак
- Солунски фронт
- Колубарска битка
- Први балкански рат

ЛИЧНОСТИ

- краљ Стефан Немањић
- Првовенчани
- цар Душан Силни
- војвода Живојин Мишић
- војсковођа Радомир Путник
- деспот Стефан Лазаревић

Великим почетним словом пишу се прве речи код устаљених имена историјских догађаја – ратова, буна, устанака и битака. Великим почетним словом пишу се и властите именице које су у њиховом називу (Велика сеоба Срба).

Титуле у именима историјских личности пишу се малим почетним словом, а њихова лична имена великим словом (кнез Лазар, краљ Петар, кнегиња Милица).

1. Заокружжи слово које се налази испред правилно написаног имена историјске личности.
 - а) цар Стефан Душан Немањић
 - в) Краљ Александар Обреновић
 - д) Хајдук СтANOје Главаш
 - е) Петар Први Карађорђевић
 - б) Цар Урош Нејаки
 - г) хајдук Вељко Петровић
 - ћ) краљица Драга
 - ж) Кнез Милош Обреновић

2. Правилно препиши писаним словима наведени текст.

• највећи сукоб војске кнеза лазара и турaka је чувена косовска битка.

• српска војска је ратовала на солунском фронту.

• за вођу првог српског устанка изабран је Ђорђе Петровић Карађорђе.

• београд је током другог светског рата неколико пута био бомбардован.

Писање имена историјских догађаја и личности

ПИСАЊЕ НАЗИВА ИНСТИТУЦИЈА, УСТАНОВА, ПРЕДУЗЕЋА И МАНИФЕСТАЦИЈА

Прочитај дати текст и уочи како се пишу називи институција, установа, предузећа и манифестација.

Лука је ученик Основне школе „Десанка Максимовић“ у Београду. Учесник је Београдског маратона и освајач многих награда и признања. Његова мајка Марија је запослена у Народној скупштини Републике Србије. Отац Марко је професор на Учитељском факултету. Лукина тетка Тина ради у Народној библиотеци Србије. Она много чита и пише песме. Сваке године посећује Београдски сајам књига. Лука често обилази деду Михајла који живи у Новом Саду. Михајло је некада радио у Грађевинском предузећу „Неимар“. Са дедом је Лука посетио Галерију Матице српске и Змајеве дечје игре. Обишао је и Петроварадинску тврђаву.

1. Шта је све написано великом почетним словом? Наведи.

Великом почетним словом пише се прва реч која се налази у називима институција, установа, предузећа и манифестација. Све остale речи пишу се малим словима, уколико нису властите именице. У неким вишечланим називима институција, установа, предузећа и манифестација постоји опште и посебно име. Посебно име обележавамо наводницима и великим почетним словом.

2. Прочитај дате реченице и напиши због чега су неке речи стављене под знаке навода.

Недин тата ради у Фабрици уља „Дијамант“ која се налази у Зрењанину.
Неда тренира кошарку у Кошаркашком клубу „Пролетер“.
Недин брат иде у Музичку школу „Јосиф Маринковић“.

3. Заокружи слово које се налази испред институције чији назив је правилно написан.

- a) Уједињене Нације
 - б) Народна скупштина Републике Србије
 - в) Скупштина Општине Вршац
 - г) Савет Европе
-

4. Препиши правилно, писаним словима, називе датих установа.

вукова задужбина _____

универзитет у београду _____

дом културе вук караџић _____

градска библиотека светозар марковић _____

музеј савремене уметности _____

позориште бошко буха _____

клинички центар србије _____

5. Препиши правилно дате реченице.

• књижевница драгица ужарева била је учесница међународног конгреса слависта.

• у нишу се сваке године одржава филмски фестивал.

• у кикинди је одржана манифестација дани лудаје.

• велики број туриста је био на роштиљијади у лесковцу.

• овогодишњи октобарски сусрет писаца одложен је због болести учесника.

писање назива институција, установа, предузећа и манифестација

БРОЈЕВИ (поновимо)

1. У следећем тексту пронађи све бројеве. Основне бројеве заокружи, а редне бројеве подвuci. Напиши их на линијама.

МАЛИ ПРИНЦ

Пословни човек који је живео на четвртој планети рече Малом Принцу.
— За педесет четири године колико станујем на овој планети, узнемирили су ме само три пута. Први пут је било пре двадесет две године, кад је неки гундeљ пао богзна откуда. Правио је страшну буку и ја сам четири пута погрешио у сабирању. Други пут је то било пре једанаест година, када сам оболео од реуме. Недовољно се крећем. Немам времена да тумарам. Ја сам озбиљан човек. Трећи пут... ето сада! Рекао сам дакле пет стотина један милион...

Одломак из романа „Мали Принц“ Антоан де Сент-Егзипери

Основни бројеви: _____

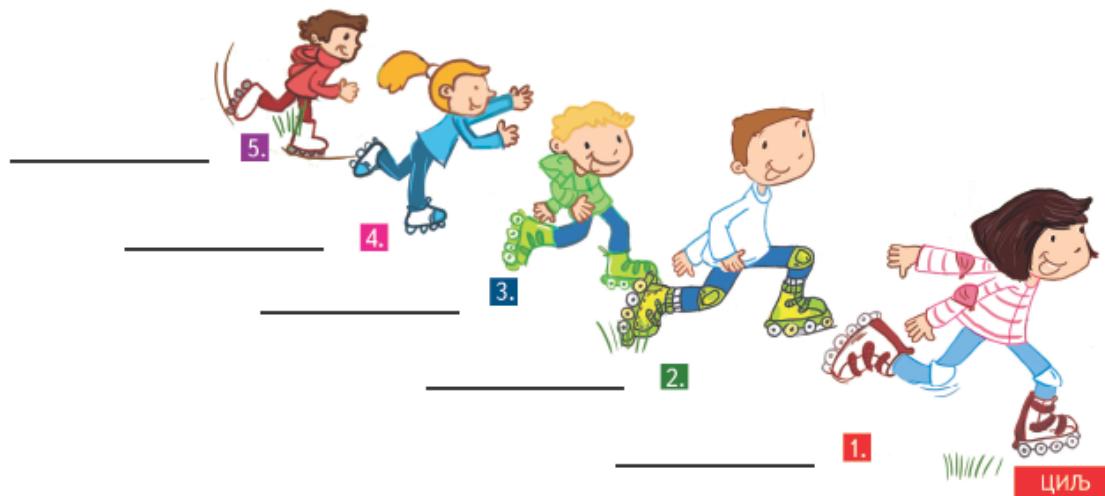
Редни бројеви: _____

2. Одговори на питања.

• Шта намказују основни бројеви?

• Шта одређују редни бројеви?

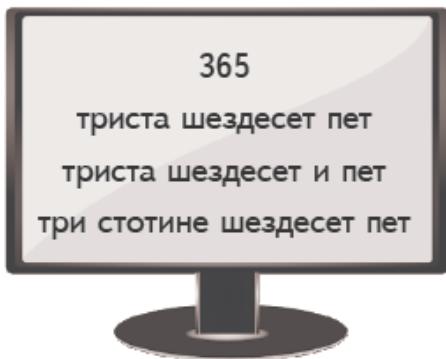
3. На свакој линији напиши одговарајући редни број.

По парку су се другари тркали и по реду на циљ пристизали.

ПИСАЊЕ ВИШЕЧЛАНИХ БРОЈЕВА

Ема и Иван су имали задатак да вежбају правилно писање вишечланих бројева. Они су одлучили да напишу број дана у години. Њихов задатак је приказан на екрану. Проуци како се пишу вишечлани бројеви. На колико начина је написан број 365?

200	→	двеста или две стотине
300	→	триста или три стотине
500	→	петсто или пет стотина
900	→	деветсто или девет стотина

24	→	двадесет четири	153	→	сто педесет три
735	→	седамсто тридесет пет	509	→	петсто девет
1240	→	хиљаду двеста четрдесет	248	→	двеста четрдесет осам
2329	→	две хиљаде триста двадесет девет	815	→	осамсто петнаест

Вишечлани бројеви најчешће се пишу цифрама, а понекад и словима (речима). Све речи се пишу одвојено у вишечланим бројевима. Између претпоследње и последње речи може стајати **и**. Неки вишечлани бројеви могу се писати и као једночлани.

1. Напиши речима дате бројеве.

319 _____ 125 _____

1983 _____ 2017 _____

2. Допуни реченице тако што ћеш бројеве написати словима (речима).

- У Мириној школи има _____ ученика.
(243)
- На бакиној фарми има _____ пилића.
(666)

3. Реши задатак и резултат напиши речима.

864 : 2 = _____

писање вишечланих бројева

РЕЧЦА **ЛИ**

1. Прочитај следеће реченице. Пронађи и закоружи реч која се понавља у свакој реченици.

- Идеш **ли** у позориште?
- Имаш **ли** кућног љубимца?
- Јеси **ли** била у школи?
- Умеш **ли** да возиш тротинет?
- Да **ли** певаш у школском хору?
- Треба **ли** ти помоћ?

2. Допуни реченице.

У датим реченицама понавља се речца _____. Речцу _____ употребљавамо у _____ реченицама. Она се пише _____ од осталих речи.

Речца **ЛИ** се врло често употребљава у скраћеном облику. У питањима типа **ЈЕ ЛИ** пише се **ЈЕ Л'**. Када користимо скраћени облик **је л'**, у писању увек пишемо апостроф (') иза слова **л**.

3. Прочитај стихове из песме „Дете и бака“ коју је написао Ј. Ј. Змај и обрати пажњу на употребу рече **ли**. Подвуци стихове у којима је коришћен скраћени облик.

Бако, стара бако, бабушчице мила,
јеси л' и ти кадгод млада била?
Јеси л' могла кадгод исправити леђа?
Је ли твоја коса била кадгод смеђа?

Упитне речи **је ли** и њихов скраћени облик **је л'** користимо када постављамо питања.

Често се у говору и писању догађа да се уместо речи **је л'** погрешно користи реч **јер**. Речи **је л'** и **јер** немају исто значење.

ПОГРЕШНО

Јер имаш бојице?

Идем код лекара **је л'** сам болестан.

ПРАВИЛНО

Је л' имаш бојице?

Идем код лекара **јер** сам болестан.

Упитне речи **је ли** и њихов скраћени облик **је л'** користимо када постављамо питања, а реч **јер** када наводимо узрок због ког се нешто д догодило или није. **Јер** има узрочно значење – **зато што**.

Никола није играо кошарку **јер** је био болестан.

Никола није играо кошарку **зато што** је био болестан.

4. Напиши две реченице у којима ћеш правилно употребити речцу **ли**.

5. Напиши једну реченицу у којој ћеш правилно употребити скраћени облик речце **ли**.

6. Заокружи слово испред правилно написаних реченица.

- а) Највише волим деду **је л'** ми прича лепе приче.
- б) Уморила сам се **јер** сам дugo ходала.
- в) Ишао сам пешке **је л'** је била гужва у аутобусу.
- г) Раширио сам кишобран **зато што** је падала киша.
- д) **Је л'** имаш спортске патике?

7. Препиши правилно следеће реченице.

ЈЕЛОТПУТОВАЛАБАКАУБАЊУ?

ДАЛИСТЕБИЛИУПОЗОРИШТУ?

ХОЋЕШЛИИЋИНАЗИМОВАЊЕ?

ЈЕСИЛИПРОЧИТАЛАКЊИГУ?

ЈЕЛПАДАЛАДАНАСКИША?

ли; **је ли**; **је л'**; **јер**

ПИСАЊЕ **СА** УЗ ЗАМЕНИЦЕ

1. Заокружи истакнуте речи у разговору вођеном између брата и сестре.

- Да ли хоћеш да идеш **са мном** у позориште?
- Хоћу! Волим да идем **с тобом** у позориште.
- Надам се да ће **с нама** бити и моја другарица Марија.
- **С њом** сам се раније упознала.
- Верујем да ће дружење **с вама** бити веома занимљиво.

• Којој врсти речи припадају истакнуте речи? _____

Речи **с/са** пишу се одвојено од личних заменица. Реч **са** се обавезно пише уз заменицу првог лица једнине: **са мном**. Уз остале заменице пише се **с** (**с тобом**, **с њим**, **с њом**, **с нама**, **с вама**, **с њима**), али ни облик **са** није забрањен.

2. Допуни реченице правилним обликом речи **с/са** уз одговарајући облик личне заменице. Обрати пажњу на речи које се налазе испод линија.

Да ли желиш да певаш _____ у хору?
(ја)

Мира воли да се дружи _____.
(ви)

Ишли смо _____ у шетњу.
(они)

Путовала је у аутобусу _____.
(ми)

3. Заокружи слово испред правилно написане реченице.

- а) Ићи ћу стобом у шетњу.
- б) Бака ће ићи с нама на летовање.
- в) Она ће се лепо забавити свама.
- г) Са мном је Иван играо шах.

писање **са** уз заменице

ПИСАЊЕ ЗАМЕНИЦЕ ВИ ИЗ ПОШТОВАЊА

1. Заокружи ДА или НЕ.

Заменица **ВИ** упућује на саговорника са групом у којој се налази.

ДА НЕ

2. Напиши све личне заменице.

1. лице једнине → ja

1. лице множине → mi

2. лице једнине → ____

2. лице множине → ____

3. лице једнине → _____

3. лице множине → _____

- Којом заменицом се обраћаш свом другу или својој другарици?

- _____
- Којом заменицом се обраћаш својој учитељици или свом учитељу?
- _____

Лична заменица **ВИ** нас упућује на друго лице множине. Она се може писати и великим и малим почетним словом.

Када се заменицом **ВИ** обраћамо само једној особи и указујемо јој посебно поштовање, онда ову заменицу пишемо великим почетним словом (**Ви**, **Вас**, **Вам**, **Вама**). У свим другим случајевима ова заменица се пише малим почетним словом.

Прочитај писмо које је Мја написала свој учитељици.

Драга учитељице,

Јављавам Вам се из града у коме сада живим. Данас идем први пут у нову школи. Тужна сам јер знам да Вас нећу видете. Замишљам како бих била срећна када бисте се Ви појавили у учионици. Знам да је то нереално. Мислићу на Вас и писаћу Вам кад добијем прве оцене. Захваљујем Вам на свему што сте Ви чинили за мене док сам била Ваша ученица.

Пуно Вас воли и поздравља
Мја Крунић

- Којом заменицом се Мја обраћа учитељици? _____

- Каквим је почетним словом написала облике те заменице? _____

писање заменице **ВИ** из поштовања

ПОДСЕТИ СЕ

УПРАВНИ ГОВОР

1. модел

Мама је плакала: „Казала сам да се не дружите са Босоногим“.

пишчеве речи

управни говор

(пишчеве речи)

(управни говор)

2. модел

„Их, штета!“, рекао је брат разочарано.

управни говор

пишчеве речи

(управни говор)

(пишчеве речи)

3. модел

„Питаћемо оца“, рекао је, „мени се чини да има неколико мора“.

управни говор

пишчеве речи

управни говор

У трећем моделу управни говор се прекида пишчевим речима.

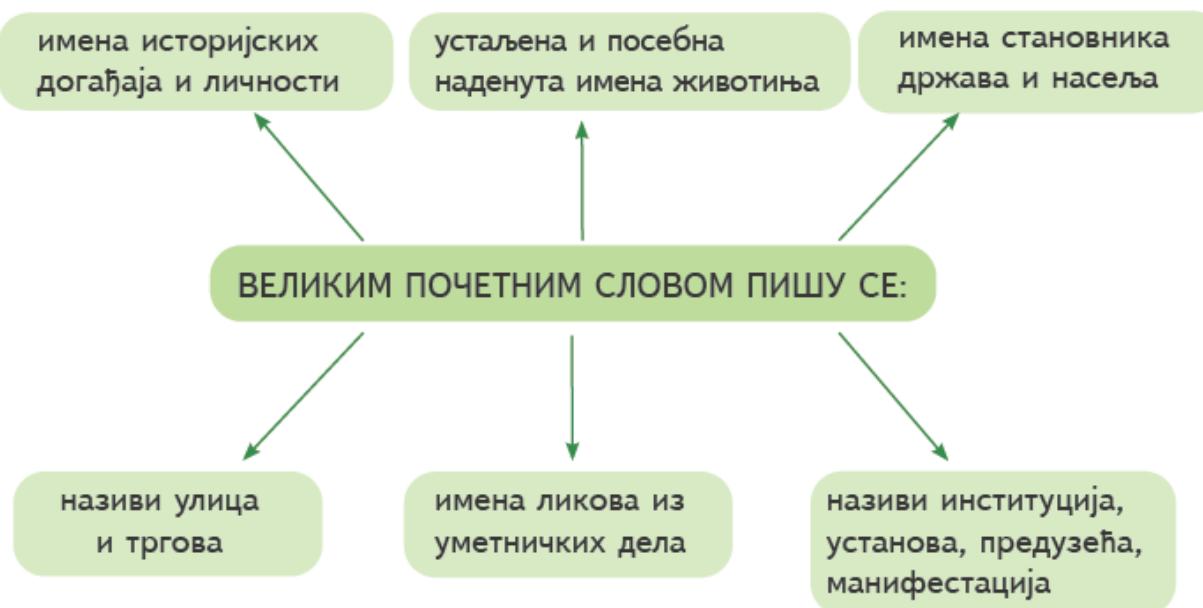
„_____, ____, „_____.“

(управни говор)

(пишчеве речи)

(управни говор)

ПОДСЕТИ СЕ

ПИСАЊЕ ВИШЕЧЛАНИХ БРОЈЕВА

- 200 – двеста или две стотине
900 – деветсто или девет стотина
598 – петсто деведесет осам
598 – пет стотина деведесет и осам
3754 – три хиљаде седамсто педесет четири
25 179 – двадесет пет хиљада стотину седамдесет (и) девет

Читање и писање броја → 365

триста шездесет пет

триста шездесет и пет

три стотине шездесет пет

Вишечлани бројеви најчешће се пишу цифрама, а понекад и словима (речима). Све речи се пишу одвојено у вишечланим бројевима. Између претпоследње и последње речи може стајати **и**. Неки вишечлани бројеви се могу писати и као једночлани.

ПОДСЕТИ СЕ

Често се у говору и писању догађа да се уместо речи **је л'** погрешно користи реч **јер**. Речи **је л'** и **јер** немају исто значење.

ПОГРЕШНО

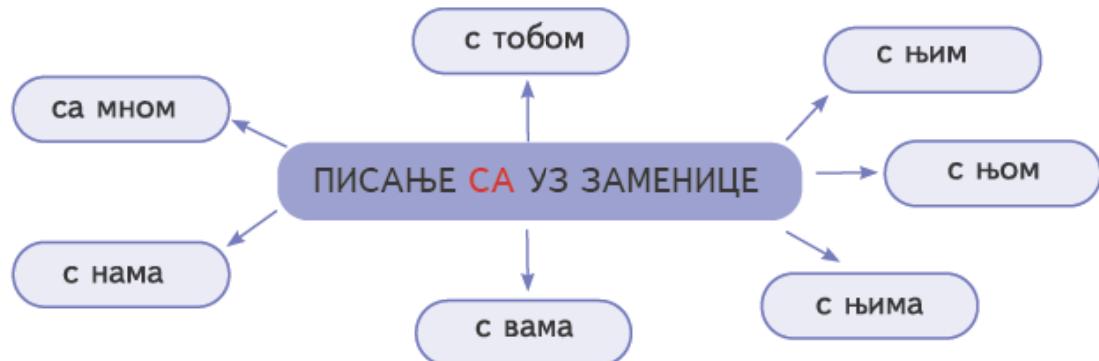
Јер имаш бојице?

Идем код лекара **је л'** сам болестан.

ПРАВИЛНО

Је л' имаш бојице?

Идем код лекара **јер** сам болестан.

Лична заменица ВИ нас упућује на друго лице множине. Она се може писати и великим и малим почетним словом.

Када се заменицом ВИ обраћамо само једној особи и указујемо јој посебно поштовање, онда ову заменицу пишемо великим почетним словом (Ви, Вас, Вам, Вами). У свим другим случајевима ова заменица се пиše малим почетним словом.

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

РЕЧИ ИСТОГ ОБЛИКА, А РАЗЛИЧИТОГ ЗНАЧЕЊА

Прочитај дате реченице и обрати пажњу на изговор истакнутих речи.

Бака **Јела** је припремала укусна **јела**.

властито име

храна

Маји је тетка **Дуња** правила слатко од **дуња**.

властито име

врста воћа

Данас је пао **град** на наш **град**.

временска непогода насељено место

град

грааад

Реч **град** се различито изговара. Када реч **град** има значење насељеног места, глас а изговара се дуже. Када реч **град** има значење временске непогоде, глас а изговара се краће.

Пала је **роса**, а **Роса** иде боса.

врста падавине властито име

Речи **Роса** и **роса** се различито изговарају.

Уочавамо да је глас о дуг у речи **Роса** (женско име), а да се изговара кратко у речи **роса** (врста падавине).

У нашем језику има много речи које имају исти облик, исто се изговарају, али различито значе. Постоје и речи које имају исти облик, различито изговарање и различито значење. Разлика у дужини слога говори нам о ком је значењу реч.

1. Шта значе истакнуте речи у датим реченицама? Напиши.

• Стрина **Вука** се уплашила **вука**.

Вука _____

вука _____

• У дворишту ружа **цвета** коју је неговала **Цвета**.

Цвета _____

цвета _____

• За три **дана** допутоваће ујна **Дана**.

Дана _____

дана _____

2. По чему се разликују наглашени речи у датим реченицама? Објасни.

• Деда је правио **лук** и стрелу, а баба је садила **лук**.

• Купила сам шиваћу **машину** и сашила **Машину** хаљину.

• Марко је прешао **дуг** пут да би вратио **дуг** Марији.

• Лишће **шуми** у **шуми**.

• Тата је вредно **радио**, па је купио **радио**.

3. Напиши што више различитих значења за дате речи.

лист _____

коса _____

речи истог облика, а различитог значења.

РЕЧИ ИСТОГ ЗНАЧЕЊА, А РАЗЛИЧИТОГ ОБЛИКА

У нашем језику има много различитих речи које имају исто или слично значење.

1. Прочитај дате стихове и подвуци речи које имају исто или слично значење.

Мрак је исто што и тама
Бука је исто што и галама
Стид је исто што и срам
Оквир је исто што и рам
Часовник је што и сат
Коњ је исто што и ат.

2. Спој линијом речи које имају исто или слично значење.

оџак •	• таваница	ходати •	•jak
ученик •	• авијатичар	говорити •	• расположена
плафон •	• срамота	пазарити •	• бесан
флаша •	• школарац	љутит •	• причати
брока •	• таваница	весела •	• пешачити
пилот •	• боца	снажан •	• куповати

3. На свакој линији напиши што више речи које имају исто или слично значење са датим речима.

кућа _____

расправљати _____

ићи _____

4. Препиши реченице тако што ћеш истакнуте речи заменити речима које имају исто или слично значење.

Моја бака прави разне посластице.

Недин друг Марко је паметан и умиљат младић.

речи истог значења, а различитог облика

УСТАЉЕНИ ЈЕЗИЧКИ ИЗРАЗИ

У српском језику постоје устаљени језички изрази који се често користе. Они обогаћују наш речник и помажу нам да се лепше, уверивљије и сликовитије изражавамо. Устаљене језичке изразе чини више речи које имају устаљен редослед и значење.

Прочитај неколико устаљених језичких израза и њихово значење.

ИЗРАЗИ	ЗНАЧЕЊЕ
Срце му је сишло у пете	Уплашио се
Нису му све козе на броју	Нерасположен је
Премазан је свим бојама	Лукав је и непоуздан
Најео се бунике	Неразумно се понаша
Плеше како други свирају	Ради што му други кажу
Разговарати у четири ока	Водити поверљив разговор

1. Спој линијом сваки језички израз са његовим значењем.

Китити се туђим перјем •	• Бити потпуно спреман
Држати језик за зубима •	• Спајати неспојиво
Кô запета пушка •	• Указивати на нешто неоствариво
Окачти мачку о реп •	• Ђутати, ништа не рећи
Мешати жабе и бабе •	• Приписивати себи туђе резултате рада

2. Објасни значење израза:

a) Нема длаке на језику. _____

б) Упала му секира у мед. _____

3. Допуни реченице одговарајућим речима тако да добијеш народне изреке.

a) Као да је пао са _____.

б) Устао је на леву _____.

в) Тражи длаку у _____.

4. Напиши један језички израз који ти најчешће користиш. Објасни значење тог израза.

Израз: _____

Значење: _____

устаљени језички изрази

ПИСАЊЕ ПИСМА

Писмо је једно од средстава помоћу којег размењујемо поруке, вести, мисли... Писмо може бити приватно и пословно (службено). Приликом писања писама постоје одређена правила којих се треба придржавати.

ПРАВИЛА:

- На листу чистог папира, у горњем десном углу пише се место и датум.
- Испод тога, у левом углу или на средини папира следи ословљавање, иза кога се обавезно ставља запета или узвичник.
- Испод ословљавања следи садржај писма који почиње великим словом.
- На крају, обично у доњем десном углу, следе поздрав и потпис.

место и датум
ословљавање
{
поздрав и потпис
Улцињ, 3. август 2021. год. Драга Сања, Позивам те да дођеш код мене на летовање. Плажа је песковита и чиста. Има много сунцобрана који су направљени од неког прућа. Изгледају као из бајке. Море је дивно за купање. Свакодневно пливам и уживам. Упознала сам нове другаре. Јудит је из Суботице, а Енес је из Сарајева. Баш се лепо забављамо и дружимо. Једва чекам да нам се и ти придружиш. Јави кад долазиш. Воли те и поздравља твоја другарица Неда

Писмо убацујемо у поштанско сандуче. Поред наведеног начина слања писма, писмо се шаље и електронским путем. Користи се специјална и-мејл адреса коју треба укуцати на унапред означеном месту, напр. lukailic@gmail.com

Кључни писање писма

ПИСАЊЕ РАЗГЛЕДНИЦЕ И ЧЕСТИТКЕ

Разгледнице пишемо и шаљемо онима које волимо да бисмо им тиме поручили да мислимо на њих.

Ову разгледницу је написала ученица четвртог разреда која је зимски распуст проводила на Копаонику.

Драги деда,

Налазим се на
Копаонику. Снега има
доста. Свакодневно се
санкам и скијам. Са
другарицом Мајом сам
била на жичари. Баш сам
срећна и задовољна.

Воли те твоја
унука Мана

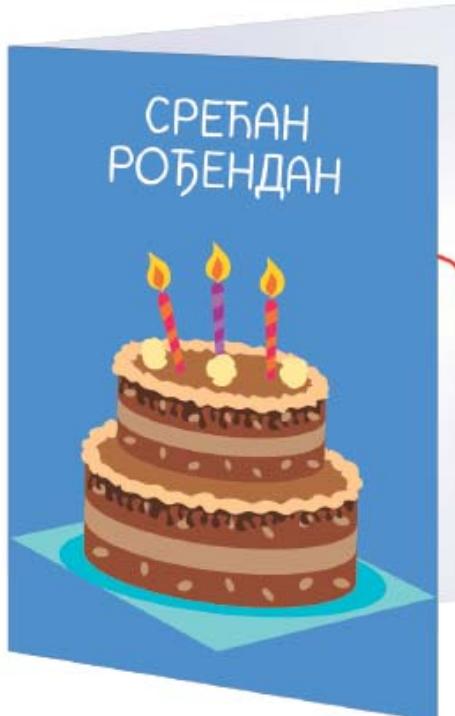

Прима:

Илија Лукић

Ђуре Јакшића 31

3 4 0 0 0 Крагујевац

Честитке се шаљу пријатељима,
рођацима, познаницима...
Честитају се празници, рођендани,
венчања и друге свечаности.

Драги ујко,
Срећан 35. рођендан
и леп провод са
Иваном
жели ти твој
сестрић Реља.

писање разгледнице и честитке

ПРИЧАЊЕ И ПРЕПРИЧАВАЊЕ

Причање и препричавање су облици усменог или писаног изражавања. Уколико усмено или писано казујемо или препричавамо неку причу, неопходно је да поштујемо редослед догађања, односно да догађаје распоредимо један за другим оним редом којим су се дешавали. Свако причање или препричавање ће бити успешно уколико се одвија по неком плану. Успешно испричана или написана прича обично има три дела:

- а) уводни део или увод
- б) главни део или разрада
- в) завршни део или закључак

У уводном делу се наговештава о чему ће се причати, односно писати. Тадео је веома кратак. У разради се прича проширује навођењем што више занимљивих детаља и догађаја. Разрада се често састоји од неколико одељака или пасуса. Кад пишемо, сваки нови пасус почиње у новом реду и за неколико слова буде увучен. Важно је да не понављамо исте речи, већ да употребљавамо и оне са сличним значењем. Уместо именица понекад треба користити заменице. Завршни део или закључак је веома кратак.

Препричавање је понављање својим речима онога што смо прочитали, видели, чули и доживели. Свако препричавање треба да буде јасно и разумљиво. Треба да се води рачуна о редоследу догађаја, повезаности реченица и целовитости онога што препричавамо.

Причање и препричавање може бити усмено и писано, опширно и сажето. У сажетом (кратком) причању и препричавању истичемо само најважније догађаје. Опширно причање и препричавање је дуже и помињу се како најважнији догађаји, тако и споредни догађаји и појединости везане за њих.

Писано препричавање неког текста може да буде у целини или у деловима – по плану.

причање и препричавање

1. У твојој читанци се налази народна прича „Међед, свиња и лисица“. Прочитај причу и подели је на делове. Напиши план и препричај причу тако што ћеш у своје казивање унети и дијалог, разговор између ликова.

2. На основу дате слике смисли и напиши причу. Нека твоя прича буде уверљива и маштовита.

3. Састави и напиши причу на основу датих речи: пролећно, цвркућу, другари, трава, пупољци, сунце, јутро, поветарац, пчеле, поток, расцветало, зује, жубори, лопте, пупољци, цвеће, лептирићи.

ОПИСИВАЊЕ

Описивање је сликање речима. Описујемо природу, природне појаве, биљке, животиње, људе, предмете, књижевне ликови... За прикупљање података користимо сва чула. Посматрамо, ослушкујемо, додирујемо и запажамо изглед, облик, боју, величину, односе међу предметима, бићима и појавама. Описивање може бити у току самог посматрања, али и након посматрања, на основу памћења. Опис треба да буде што уверљивији и живописнији. Посебну пажњу треба посветити избору речи и коришћењу сликовитих израза. Као подстицај за описивање може да буде и кратак текст. Описивање може бити слободно и по плану.

У твојој читанци се налази бајка „Ружно Паче“. Прочитај бајку, направи план и опиши Ружно Паче. Представи његов спољашњи изглед, животни пут, начин живота, посебне унутрашње особине, сличности и разлике са другима, узајамну љубав и поштовање.

ОПИСИВАЊЕ ЛИЧНОСТИ

Опиши особу која ти је посебно драга и коју поштујеш. При описивању најпре представи њен спољашњи изглед (висину, облик лица и чела, боју очију, дужину и боју косе, особне знаке, као што су пегице, младежки, ожиљци...). Након описа спољашњег изгледа, следи опис њених особина, способности, интересовања, поступака и понашања према другима, а посебно према теби.

ОПИСИВАЊЕ

ПОДСЕТИ СЕ

РЕЧИ ИСТОГ ОБЛИКА, А РАЗЛИЧИТОГ ЗНАЧЕЊА

Бака **Дуња** је набрала пуну корпу **дуња**.

↑
женско име

↑
воће

РЕЧИ РАЗЛИЧИТОГ ОБЛИКА, А ИСТОГ ИЛИ СЛИЧНОГ ЗНАЧЕЊА

↓
врећа или цак

↓
ученик или ћак

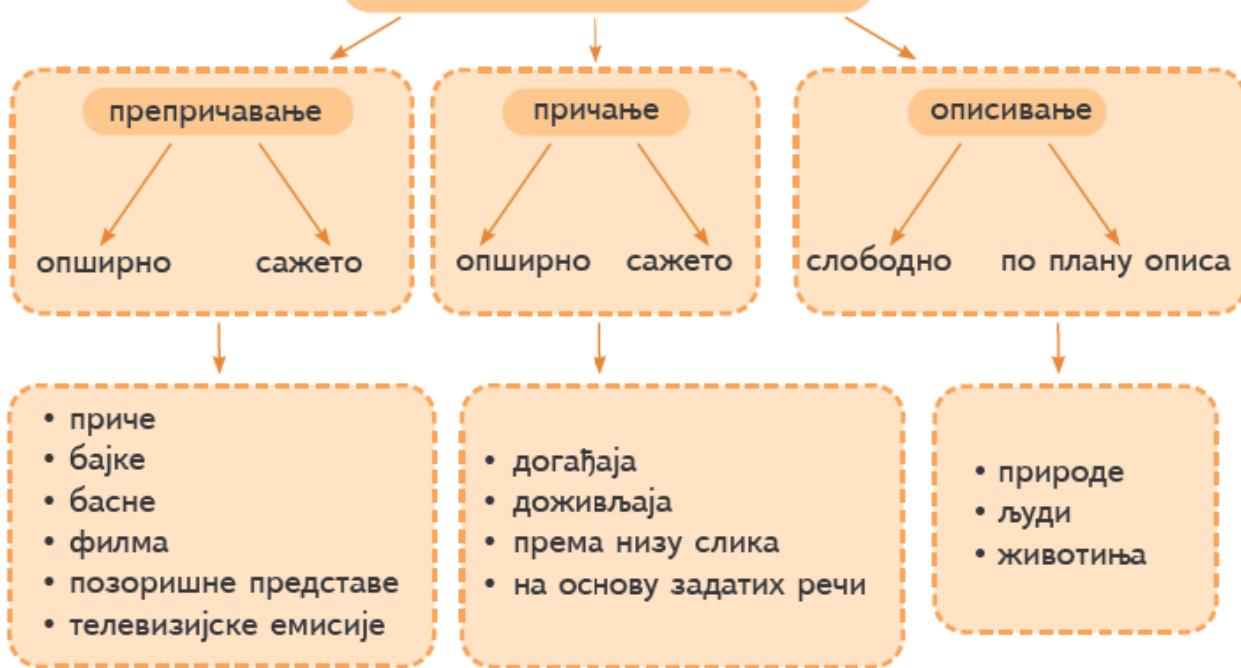
↓
снажан или јак

причати —→ говорити, беседити, зборити, казивати, излагати

УСТАЉЕНИ ЈЕЗИЧКИ ИЗРАЗИ

ИЗРАЗИ	ЗНАЧЕЊЕ
Срце му је сишло у пете	Уплашио се
Дошао му црни петак	Нашао се у неволи
Нису му све козе на броју	Нерасположен је
Премазан је свим бојама	Лукав је и непоуздан

ГОВОРНЕ И ПИСАНЕ ВЕЖБЕ (слободно и по плану)

САДРЖАЈ

ОВО ЗНАМ

ПОНОВИМО	4
ИМЕНИЦЕ (ПОНОВИМО)	6
ПРИДЕВИ (ПОНОВИМО)	8
ГЛАГОЛИ (ПОНОВИМО)	10
ЛИЧНЕ ЗАМЕНИЦЕ (ПОНОВИМО)	12
БРОЈЕВИ (ПОНОВИМО)	14

ГРАМАТИКА

ЛИЧНЕ ЗАМЕНИЦЕ (ПОНОВИМО)	12
ПРОМЕНЉИВЕ ВРСТЕ РЕЧИ	16
НЕПРОМЕНЉИВЕ ВРСТЕ РЕЧИ	17
РЕЧЕНИЦЕ ПО ЗНАЧЕЊУ И ПО ОБЛИКУ (ПОНОВИМО)	18
РЕЧЕНИЧНИ ЧЛНОВИ	20
СУБЈЕКАТ	21
ПРЕДИКАТ	23
ОБЈЕКАТ	25
ПРИЛОШКЕ ОДРЕДБЕ ЗА ВРЕМЕ, МЕСТО И НАЧИН	27
АТРИБУТ	29
РЕЧИ И ГРУПЕ РЕЧИ У РЕЧЕНИЦИ	31
ПОДСЕТИ СЕ	34

ПРАВОПИС

УПРАВНИ И НЕУПРАВНИ ГОВОР (ПОНОВИМО)	36
УПРАВНИ ГОВОР	38
ПИСАЊЕ ИМЕНА СТАНОВНИКА ДРЖАВА И НАСЕЉА	40
ПИСАЊЕ НАЗИВА УЛИЦА И ТРГОВА	42
ПИСАЊЕ ИМЕНА ИЗ УМЕТНИЧКИХ ДЕЛА	44
ПИСАЊЕ УСТАЉЕНИХ И ПОСЕБНО НАДЕНУТИХ ИМЕНА ЖИВОТИЊА	46
ПИСАЊЕ ИМЕНА ИСТОРИЈСКИХ ДОГАЂАЈА И ЛИЧНОСТИ	47
ПИСАЊЕ НАЗИВА ИНСТИТУЦИЈА, УСТАНОВА, ПРЕДУЗЕЋА И МАНИФЕСТАЦИЈА	48
БРОЈЕВИ (ПОНОВИМО)	50
ПИСАЊЕ ВИШЕЧЛАНИХ БРОЈЕВА	51
РЕЧЦА ЛИ	52
ПИСАЊЕ СА УЗ ЗАМЕНИЦЕ	54
ПИСАЊЕ ЗАМЕНИЦЕ ВИ ИЗ ПОШТОВАЊА	55
ПОДСЕТИ СЕ	56

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

РЕЧИ ИСТОГ ОБЛИКА, А РАЗЛИЧИТОГ ЗНАЧЕЊА	60
РЕЧИ ИСТОГ ЗНАЧЕЊА, А РАЗЛИЧИТОГ ОБЛИКА	62
УСТАЉЕНИ ЈЕЗИЧКИ ИЗРАЗИ	63
ПИСАЊЕ ПИСМА	65
ПРИЧАЊЕ И ПРЕПРИЧАВАЊЕ	66
ОПИСИВАЊЕ	68
ПОДСЕТИ СЕ	70

СРПСКИ ЈЕЗИК

ГРАМАТИКА, ПРАВОПИС, ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

УЏБЕНИК ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Друго издање
2023. година

Ауторски тим НОВЕ ШКОЛЕ:
Милица Ђук
Драгица Ивановић

Илустрације и дизајн:
Горан Витановић
Марија Дашић Тодорић

Рецензенти:
проф. др Тихомир Петровић, Педагошки факултет у Сомбору
Ивана Обрадовић, професор разредне наставе, ОШ „Влада Аксентијевић“ у Београду
Весна Радонић, педагог, ОШ „Краљ Петар Први“ у Београду

Уредник:
Тодор Ђук

Штампа:
Alpha Print d.o.o., Београд (Земун)

Тираж:
3000

Издавач:
 НОВА ШКОЛА д.о.о.
Београд, Љубостињска 2

ISBN 978-86-6225-073-5

© Нова школа 2023. Сва права задржана

СИР - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

37.016:811.163.41(075.2)

ЂУК, Милица, 1945-

Српски језик : граматика, правопис, језичка култура : уџбеник за четврти разред основне школе / [ауторски тим Милица Ђук, Драгица Ивановић ; илустрације Горан Витановић, Марија Дашић Тодорић]. - 2. изд. - Београд : Нова школа, 2023 (Београд : Alpha print). - 70 стр. : илустр. ; 28 см

Податак о ауторкама преузет из колофона. -
Тираж 3.000.

ISBN 978-86-6225-073-5

1. Ивановић, Драгица, 1971- [аутор]

COBISS.SR-ID 122933769

Министар просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије одобрио је издавање и употребу овог уџбеника у четвртом разреду основне школе решењем број 650-02-00171/2021-07 од 27. 10. 2021. године.